



Kommunen får inte vägra privata företag tillgång till mark för att lägga ner fiber

Hässleholms kommun förbjuds att kategoriskt och utan individuell prövning vägra ge privata företag tillgång till kommunal mark för att gräva ner fiberkabel för bredband. Det slog Patent- och marknadsdomstolen fast i en dom den 17 december 2020. Kommunen ska betala ett vite om 25 miljoner kronor om den bryter mot förbudet.

Bakgrund

Hässleholms kommun har sedan hösten 2015 vägrat att upplåta kommunal mark till privata företag som velat etablera och sälja fiberanslutningar i kommunen. Kommunen hade under våren 2015 beslutat att kommunen i egen regi skulle etablera och sälja fiberanslutningar till kommunens invånare. Några månader senare meddelade kommunen att man inte skulle ingå några nya markavtal för nedläggning av fiber. Kommunen befarade att den egna fiberverksamheten skulle gå miste om intäkter om man var tvungen att konkurrera med andra aktörer och att kommunen i så fall inte skulle kunna uppfylla sina mål att erbjuda 95 procent av invånarna i kommunen fiberanslutning till ett visst pris som skulle vara enhetligt i hela kommunen.

Tillgång till kommunal mark genom markavtal med kommunen är i praktiken nödvändigt för att kunna konkurrera på marknaden för etablering och försäljning av fiberanslutningar till slutkunder i Hässleholms kommun. Genom kommunens vägran att ingå nya markavtal för nedläggning av fiber över huvud taget har privata företag hindrats från att träda in på marknaden och konkurrera med dels kommunen, dels de privata företag som sedan tidigare hade markavtal med kommunen.

Staten, kommuner och regioner kan förbjudas att agera på sätt som hämmar eller snedvrider konkurrensen

Av 3 kap. 27 § konkurrenslagen framgår att en domstol kan förbjuda staten, en kommun och en region som bedriver säljverksamhet att i denna verksamhet tillämpa ett förfarande om det snedvrider, eller är ägnat att snedvrider, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden, eller om förfarandet hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. Förbud får inte meddelas om domstolen anser att förfarandet är försvarbart från allmän synpunkt.

Domstolen kan samtidigt besluta dels att staten, kommunen eller regionen ska betala ett vite (en viss summa som går till statskassan) om den bryter mot förbudet, dels att förbudet ska omfatta även beteenden som väsentligen överensstämmer med det som förbjuds.

Reglerna gäller även för juridiska personer som exempelvis ett bolag, om staten, en kommun eller en region har ett dominerande inflytande över den juridiska personen.

Konkurrensverkets bedömning

Konkurrensverket ansåg att Hässleholms kommuns agerande har haft negativ påverkan på konkurrensen för etablering och försäljning av fiberanslutning till kommunens invånare och företag.

I september 2017 lämnade Konkurrensverket därför in en stämningsansökan till Patent- och marknadsdomstolen med kravet att Hässleholm kommun skulle förbjudas att på det sätt som skett neka upplåtelse av mark till företag som vill etablera och sälja fiberanslutning till slutkund i Hässleholms kommun.

Domstolarnas bedömning

I en dom den 8 mars 2019 gick Patent- och marknadsdomstolen på Konkurrensverkets linje och förbjöd Hässleholms kommun att agera på det sätt som Konkurrensverket hade begärt. Kommunen överklagade domen till Patent- och marknadsöverdomstolen som – utan att ta ställning till sakfrågorna i målet – undanröjde domen och återförvisade målet till Patent- och marknadsdomstolen. Skälet till det var att Patent- och marknadsöverdomstolen ansåg att det var oklart vad det förbud som Patent- och marknadsdomstolen hade meddelat innebar. Patent- och marknadsöverdomstolen påpekade att det inte framgick av domen vad som menades med uttrycket ”på det sätt som skett” och ansåg att förbudet kunde tolkas på flera olika sätt.

Efter en ny domstolsprocess i Patent- och marknadsdomstolen meddelade domstolen i december 2020 en ny dom. Även i den nya domen gjorde Patent- och marknadsdomstolen samma bedömning som Konkurrensverket när det gäller de i målet aktuella frågorna och meddelade ett nytt förbud mot Hässleholms kommun som huvudsakligen stämmer överens med vad Konkurrensverket begärt.

Konkurrensverket hade efter att målet återförvisats förtydligat sitt krav gällande förbudet, och vad Patent- och marknadsdomstolen nu har förbjudit Hässleholms kommun att fortsätta med är att praktisera en principiell hållning som består i att kommunen inte ingår några nya markavtal över huvud taget, och som innebär

att kommunen kategoriskt och utan individuell prövning nekar upplåtelse av mark för nedläggning av fiberkabel till företag som vill etablera och sälja fiberanslutning till slutkund i Hässleholms kommun. Domstolen har även förbjudit kommunen att ställa som villkor för sådan markupplåtelse att företaget måste etablera fiberanslutningar i hela Hässleholms kommun. Kommunen ska betala ett vite om 25 miljoner kronor om den bryter mot förbudet.

I domen som meddelades i december 2020 konstaterade Patent- och marknadsdomstolen att de privata företag som har velat träda in på marknaden för etablering och försäljning av fiberanslutningar till slutkunder i Hässleholms kommun har hindrats genom kommunens agerande och att dessa företag varken har kunnat konkurrera med kommunen eller med de företag som redan hade träffat markavtal på så lika villkor som möjligt. Domstolen framhöll att det inte bara har varit ekonomiskt ofördelaktigt för de privata företag som inte fått träffa markavtal med kommunen, utan att dessa företag i praktiken har utestängts helt från den aktuella marknaden, och att konkurrensen har både snedvridits och hämmats som en följd av kommunens agerande.

Patent- och marknadsdomstolen slog även fast att det var fråga om en relativt allvarlig konkurrensbegränsning.

Domstolen avfärdade också Hässleholms kommuns påstående om att dess agerande varit försvarbart från allmän synpunkt. Patent- och marknadsdomstolen ansåg att det var uppenbart att kommunen i vart fall skulle kunna ha tillämpat mindre ingripande åtgärder än att kategoriskt vägra att ingå markavtal för att säkerställa intresset att alla medborgare i kommunen får god tillgång till fiber på lika villkor med mera.

Patent- och marknadsdomstolens dom kan inte längre överklagas och har därmed vunnit laga kraft.

[PMT 1212-20 \(Patent- och marknadsdomstolens dom\)](#)



KONKURRENSVERKET

Swedish Competition Authority

Adress 103 85 Stockholm

Telefon 08-700 16 00

E-post konkurrensverket@kkv.se

Vill du veta mer om konkurrensreglerna?

Läs mer på Konkurrensverkets webbplats:

www.konkurrensverket.se/konkurrens

www.konkurrensverket.se